

ՀԱՅՐԵՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Կազմողներ՝ Լիլիթ Աշոտի Տեր - Գրիգորյան
Անժել Ներսեսի Քյուրքյան

Նախնի պատմությունների այս հավաքածուն մաս է կազմում «Նախնի երկիրը թե՛ մատենաչարհ է՝ ծագեցաբան է՝ ձեռք, սիրելի՛ ձեռք պատանիներ»:

Նարնիքին ու մաղվալին կվիթյան գաղթի լինելու համար մասը պետք է նստա՞ծ իր երկիրն ու իր ժողովուրդն, կրա պատմության հերոսական էջերն ու իրենց կյանքը արժանապատիվորեն սպասած՝ նարնիքին ու մաղվալին ծագած սրբիներին:

Մարդկային ազնվությունը ու վեհամեծ պարզությունը, անմեղատի ու շարժը արժեքների ձեռնառկ մարդկային կերպարները ձեր մեջ անապայմանորեն կհնձն ու՛ միայն ռիսկոզում, նպատակային ու խոնարհաբար գրգռումներ, այն այս վեհին հեռուցում է նախնիներին՝ ճշմարիտ արժեքները կանխում որպես ուղեկցի ընտելում ու գաղթանկա համոզում:

ԳԻՐԸՆ ԿՎԻՐՎՈՒՄ Է՝ ՀԱՅ ԶԻՆՎՈՐՈՆ

*Միտք հարուստները սիրտի խորի թրջումը բնայն
ու ի նախնի կյանք նրա առջև պարտավորուց հետո, այդ
նրանք ձեռք ընթան՝ մեծնուց հետո:
Գարեգին Նեղին*

ՄԵՐ ԳՅՈՒՅԱԶՈՒՆ ՆԱԽՆԻՆԵՐԸ

Դարեր առաջ, երբ հայ ժողովուրդը արելարդալ շահույթ, գուսանների երգած հրաշքի ստաստերից էր իմանում աստվածների և երանցից սերվածների մասին, գեղեցիկ վեպերից՝ Կարենի կեռուսների մասին: Դրանք խորը դժգոհում էին լսողների մտքերում և որդուց որդի անցնում: Երբեմն ամբի գեղեցկանալով, երբեմն էլ խառնաշփոթվելով, եկջ աճանդոտյուններից էր միայն Հայաստանի զավակն իմանում իր աստվածների, նահապետների և քաղաքների մասին:

Ըստ Ստեփանոս Լիփիցյանի

Շատ Աստվածաշնչի

ՋՐԻՆԵՂ

Այս է Նոյի պատմությունը: Նոյը կատարյալ և արդար մարդ էր իր ազգի մեջ: Նոյը սիրելի եղավ Աստծուն: Նոյը ծնեց երեք որդի՝ Սեմին, Քամին, Հաբեթին: Ապականվեց երկիրն Աստծու առաջ, աշխարհը լցվեց անարդարությամբ: Տեր Աստված տեսավ, որ երկիրն ապականված է, որովհետև երկրի վրա ամեն էակ ապականել էր իր ճանապարհը: Տեր Աստված ասաց Նոյին. «Բոլոր մարդկանց վերջը հասել է, որովհետև երկիրը լցվել է նրանց անիրավություններով: Ես կոչեցայնեմ նրանց ու երկիրը: Արդ, դու քեզ համար ցառակրափ փայտից տապան կշինես: Տապանը բաժանումընդերով կբառարատես և ներսից ու դրսից կուարով՝ կծեփես: Տապանն այսպես կշինես. թող երեք հարյուր կանգուն¹ լինի տապանի երկարությունը, հիսուն կանգուն՝ լայնությունը, և երեսուն կանգուն՝ թափքությունը: Տապանն աստիճանաբար ներդաշնեղով կշինես, այնպես, որ նրա ծածկը մի կանգուն լինի: Տապանի դուռը կողքից կանես. ներքնահարկ, միջնահարկ ու վերնահարկ թող ունենա տապանը: Իսկ ես, ահա, ցրով կհեղեղեմ երկիրը՝ ոչնչացնելու համար երկնքի տակ գտնվող ամեն մի շնչավոր էակ, և այն ամենը, ինչ կա երկրի վրա, կոչնչանա: Ես իմ ուխտը կհաստատեմ քեզ հետ, և տապան կմտնես դու, քեզ հետ նաև՝ քո որդիները, քո կինը և քո որդիների կանայք: Բոլոր կենդանիներից, թյուր զազաններից ու թյուր եակներից երկու-երկու կմտցնես տապան, որ նրանց կերակրվեն քեզ հետ: Թող դրանց արու և էգ լինեն: Ամեն տեսակ թռչուններից, ամեն տեսակ կենդանիներից, երկրի ամեն տեսակ սողուններից՝ թյուրից երկու-երկու, արու և էգ, թող մտնեն քեզ հետ, որ կերակրվեն քեզ հետ: Եվ դու կվերցնես թյուր այն ուտելիքներից, որոնցով պիտի սնվեք: Դրանք կկուտակես քեզ մոտ, որպեսզի քեզ ու նրանց համար կերակուր

¹ **կուպր** - հանրազան վառվող հեղուկ կամ այնից մաքրվել, որի տեսակն է նաև ապխալը:

² **կանգուն** - երկարության չափ՝ 51.8 մ:

Աստուծու ուխտը Նոյի հետ

Աստված, օրհնելով Նոյին ու նրա որդիներին, ասաց նրանց. «Աճեցե՛ք, բազմացե՛ք, լցո՛նք երկիրն ու տիրեցե՛ք դրան: Ձեր անն ու երկնուզը թող լինի երկրի բոլոր գազանների, երկնացի բոլոր թռչունների, նրկրի բոլոր գետնանների և ծովի բոլոր ձկների վրա, որ ենթարկել եմ ձեզ: Ամեն մի կենդանի գետուն թող կերակուր լինի ձեզ, ինչպես խոտն ու բանջարն են տվել: Կենսատու արյուն պարունակող միս չուտե՛ք, քանզի ես էլ ձեր կենսատու արյունը կպահանջեմ, բոլոր գազանների, ինչպես նաև մարդու միջոցով կպահանջեմ այն: Մարդու միջոցով պիտի պահանջեմ իր եղբոր հոգին: Ով թափի մարդու արյունը, նրա արյան փոխարեն թող թափվի իր արյունը, որովհետև Աստուծու պատկերով եմ ստեղծել ես մարդուն: Իսկ դուք անեցե՛ք, բազմացե՛ք, լցո՛նք երկիրը և բազմացե՛ք դրա վրա»:

Տեր Աստված, դիմելով Նոյին ու նրա որդիներին, որոնք նրա հետ էին, ասաց. «Ահա ես ուխտ եմ դնում ձեզ հետ, ձեզանից հետո եկող ձեր սերունդների հետ, ձեզ հետ եղող բոլոր կենդանի էակների հետ՝ թռչունների, անասունների, նրկրի բոլոր գազանների, այդ տապանից դուրս եկած բոլորի և երկրի բոլոր կենդանիների հետ: Ես ուխտ եմ դնում ձեզ հետ. այլևս ոչ մի էակ չի մեռնի ջրհեղեղից, ողջ նրկիրը ոչնչացնող ջրհեղեղ չի լինի այլևս»: Տեր Աստված ասաց Նոյին. «Իմ ու ձեր միջև, ձեզ հետ եղող ամեն կենդանի էակի միջև գալից բոլոր սերունդների համար իմ հաստատած ուխտի նշանն այս է. իմ ծիածանը կկապեմ ամպերի մեջ: Եվ դա թող լինի իմ ու ողջ երկրի միջև հավիտենական ուխտի նշանը: Երբ երկրի վրա ամպեր կուտակեն, իմ ծիածանը թող երևա ամպերի մեջ: Այնժամ ես կհիշեմ իմ ուխտը, որ հաստատել եմ իմ ու ձեր միջև և չնչավոր բոլոր էակների միջև: Այլևս ջրհեղեղ չի լինի, որպեսզի բոլոր էակները չոչնչանան: Թող իմ ծիածանը լինի ամպերի մեջ, որպեսզի ես տեսնեմ այն և հիշեմ իմ ու երկրի վրա գտնվող բոլոր շնչավոր էակների միջև իմ հաստատած հավիտենական ուխտը»: Տեր Աստված ասաց Նոյին. «Այս է նշանն այն ուխտի, որ հաստատեցի իմ ու ձեր միջև և երկրի վրա գտնվող բոլոր էակների միջև»:

Նոյի՝ տապանից դուրս եկած որդիներն էին Անը, Քամը և Հաբեթը: Այս երեքն էին Նոյի որդիները, և ժողովուրդները, սրանցից սերվելով, տարածվեցին ողջ երկրի վրա:

... Ջրհեղեղից հետո որդիներ ծնվեցին նրանց:
Հաբեթի որդիներն էին Գամբը, Մազզը, Մարան, Հավանը,
Ելիսան, Թորելը, Մառը և Թիրալը: Գամբի որդիներն էին
Աքանազը, Ռիփաթը և Թորգոման:
Թորգոմից ծնվեց Հայկը...

Եղբ իբրև ի Արարածի, Իգիտանու Այնարժեկի, 1889թ.

Արարատ ժրջ